

Instytut Romanistyki

Uniwersytet Warszawski

Ocena osiągnięcia głównego, dorobku naukowego oraz pozostałej aktywności naukowej, dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej dr Magdaleny Koźluk

Doktor Magdalena Koźluk od początku swojej kariery związana jest z Uniwersytetem Łódzkim. W tej uczelni ukończyła ze znakomitymi wynikami studia wyższe i uzyskała dyplomy magistra na dwóch kierunkach : w 1996 r. na filologii romańskiej, a w 2001 roku na filologii klasycznej. W 2007 roku uzyskała tytuł doktora nauk humanistycznych w systemie *co-tutelle* (Uniwersytet Łódzki) oraz doktora nauk humanistycznych i sztuki na Université François-Rabelais w Tours. Od 2005 roku jest cenionym i nagradzonym pracownikiem naukowo-dydaktycznym w Uniwersytecie Łódzkim.

Ocena osiągnięcia głównego

Głównym przedmiotem zainteresowań naukowych doktor Magdaleny Koźluk jest medycyna starożytna i jej wpływ na francuską myśl i retorykę w XVI i w XVII wieku. Z prawdziwą przyjemnością zapoznałam się z głównym osiągnięciem naukowym Habilitantki, czyli cyklem tematycznym zatytułowanym „Medycyna starożytna i jej recepcja we Francji u progu nowożytności (XVI-XVII wiek) z perspektywy retoryki klasycznej”, który składa się z poprzedzonej obszernym wstępem edycji naukowo-krytycznej nieznanego szerzej siedemnastowiecznego traktatu medycznego pt. «Pierre Jacquelot, *L'Art de vivre longuement sous le nom de Médée*» (Éd. critique par Magdalena Koźluk, Paris, Éditions Classiques Garnier,

coll. Bibliothèque du XVIIIe siècle, sous la direction de D. Denis et Ch. Biet, 2021, 550 s.) oraz z 17 innych publikacji.

Zanim przejdę do oceny szczegółowej cyklu publikacji, pragnę zwrócić uwagę na ciągłość i ugruntowanie tematyki badań Habilitantki: medyczny traktat Jacquelota zainteresował przyszłą Badaczkę już w momencie studiów magisterskich, więc kontynuowanie pracy nad tym tekstem i ukoronowanie jej pierwszym wydaniem krytyczno-naukowym uważam za dowód naukowej pasji i badawczej determinacji.

Obszerny wstęp, którym dr Magdalena Koźluk poprzedziła wydanie traktatu Jacquelota jest podzielony na pięć rozdziałów omawiających kolejno tradycję gatunku *regimen sanitatis*, życiorys francuskiego medyka i charakterystykę jego traktatu wraz z analizą sześciu ksiąg utworu oraz przedstawienie źródeł naukowych dzieła Jacquelota i opis walorów stylistycznych i literackich tekstu. Wstęp stanowi naukowe studium osadzające wydawany tekst w szerokim kontekście historii medycyny, filozofii i retoryki od czasów antycznych do XVII wieku. Kompleksowe ujęcie zagadnienia było możliwe, gdyż Habilitantka znakomicie łączy wiedzę filologa klasycznego i romanistki, literaturoznawczynie, która prowadzi czytelnika przez odległe arkana teorii medycznych i przybliża mu liczne odniesienia literackie np. do greckich i rzymskich poetów.

Poza samą postacią Jacquelota (dr Magdalena Koźluk ustaliła nawet faktyczną datę jego śmierci) i szczegółowym przedstawieniem jego utworu, istotnym elementem wstępu jest wykazanie wielorakich powiązań tekstu ze źródłami antycznymi i średniowiecznymi oraz zwrócenie uwagi na to jak kompleksowej wiedzy o ich recepcji w późniejszych okresach dostarcza traktat Jacquelota. Jest on nie tylko świadectwem dawnych czasów, ale także utworem cennym dla badań literaturoznawczych i kulturoznawczych, oryginalną kompilacją różnych źródeł i tradycji obrazującą ówczesny sposób myślenia.

Wydanie posiada znakomicie sporządzony przez dr Magdalenę Koźluk bardzo obszerny aparat krytyczny odnoszący się do wszystkich bodaj dziedzin humanistyki. Habilitantka zajęła się tekstem trudnym, wymagającym rozległej wiedzy językowej, literaturoznawczej, historycznej oraz dogłębnej znajomości szeroko pojętej kultury od Antyku do XVII wieku, jak również najnowszych metod badawczych. Imponująca ilość przypisów obrazuje trudności i wyzwania, którym dr M. Koźluk musiała sprostać.

Bardzo wysoko oceniam naukową jakość przygotowanego przez Habilitantkę wydania traktatu *L'Art de vivre longuement sous le nom de Médée*. Stanowi ono bez wątpienia istotny wkład w rozwój humanistyki i dyscypliny literaturoznawstwo.

Pozostałe 17 publikacji (monografia oraz artykuły autorskie i rozdziały w monografiach) wchodzących w skład głównego osiągnięcia, to wcześniejsze prace badawcze dr Magdaleny Koźluk, które obrazują Jej rozwój naukowy i ugruntowywanie się zainteresowań badawczych. Jak nazwa cyklu wskazuje, wszystkie poświęcone są starożytnej medycynie i jej recepcji w okresie renesansu i baroku z perspektywy retoryki klasycznej, ale każda stanowi oryginalną i wartościową refleksję o wybranym aspekcie głównego zagadnienia. Znajduje się tam wydana we Francji monografia pt. *L'Esculape et son art à la Renaissance. Le discours préfaciel dans les ouvrages français de médecine 1528-1628* poświęcona liminariom pism medycznych i będąca pogłębioną wersją rozprawy doktorskiej, rozprawy, która została przez dwie komisje uznana za bardzo dobrą już w momencie obrony, a następnie w 2009 roku została nagrodzona przez Francuskie Towarzystwo Naukowe w Paryżu jako najlepsza rozprawa doktorska napisana z zakresu historii medycyny przez obcokrajowca w języku francuskim. To ciekawa pozycja w dorobku dr M. Koźluk, gdyż dokładnie omawia zagadnienia związane z paratekstem, ukazuje oryginalność autora-medyka, analizuje specyficzny język i sposób argumentacji właściwe tekstowi medycznemu i objaśnia stosunek lekarza okresu renesansu i baroku do tradycji.

W innych artykułach i rozdziałach dr M. Koźluk traktuje między innymi o takich zagadnieniach jak humanistyczna edukacja lekarzy, przekład wiedzy i języka medycznego na francuski, kształtowanie się terminologii medycznej, intertekstualność i zapożyczenia ze starożytnych traktatów medycznych, ale także analizuje rolę sentencji, dygresji, anegdoty, *exemplum* w dyskursie naukowym, pochyła się nad znaczeniem paratekstów, nad istotą etyki zawodowej i pisarskiej francuskich medyków lub przedstawia przyczyny postponowania zawodu lekarza i śledzi przemiany ówczesnego środowiska lekarskiego. W takich pracach jak : « Ceste grande et vaste mer de la composition des medicamens » : le statut de la pharmacie et la figure de l'apothicaire dans la préface médicale de la Renaissance (1528–1628) », « Sedulus, fidus, dignus honore, vigil » : le jeu de la *uarietas* dans la construction de la figure du médecin dans la préface médicale de la Renaissance », czy « Ne pas 'estre surprins en un muet larrecin' mais plutôt 'imiter les abeilles...' – l'éthique du médecin dans la préface médicale de la Renaissance (1528–1628) » znajdujemy bardzo ciekawe rozważania o statusie i funkcjonowaniu profesji medycznych w okresie renesansu, o próbach tworzenia terminologii medycznej, o ciekawych analogiach : autor-lekarz, czytelnik-pacjent i tworzeniu się etyki lekarskiej w oparciu o zasadę wzajemnego uznania wiedzy i zasług między lekarzami.

Innym interesującym Habilitantkę polem badawczym jest retoryka dawnych tekstów, sztuka budowania wypowiedzi i wykorzystywane przez autorów figury retoryczne. Dr M. Koźluk

odkrywa i bada teksty nieznanymi lub mało znanych autorów - medyków, ale w swoich analizach porównawczych i literaturoznawczych sięga także do takich utworów jak *Przemiany* Owidiusza, które posłużyły Jej do oryginalnych analiz z pogranicza medycyny i retoryki.

Cykl pt. „Medycyna starożytna i jej recepcja we Francji u progu nowożytności (XVI-XVII wiek) z perspektywy retoryki klasycznej” świadczy o kompetencji i dojrzałości naukowej Habilitantki, która konsekwentnie realizuje swój cel, wnikliwie badając poszczególne zagadnienia składające się w całościowy, spójny projekt badawczy.

Przedstawione do oceny osiągnięcie główne dr Magdaleny Koźluk stanowi istotny wkład w rozwój dyscypliny naukowej literaturoznawstwo.

Ocena pozostałej części dorobku naukowego oraz aktywności naukowej

Dr Magdalena Koźluk podzieliła swój pozostały dorobek na trzy części tematyczne : historię dawnej książki medycznej, dawną medycynę i sztukę emblematyczną oraz historię starożytnej medycyny i jej recepcję w szesnasto- i siedemnastowiecznej Francji. Pierwsza część, to 7 publikacji (4 autorskie i 3 we współautorstwie), które są wynikiem szeroko rozumianej pracy badawczej nad starodrukami znajdującymi się w bibliotekach polskich i zagranicznych, pracy wykonywanej również we współpracy z badaczami o uznanej pozycji w świecie nauki (prof. Jean-Paul Pittion CESR, Tours, TCD College w Dublinie, prof. Danielle Gourevitch, École Normale Supérieure w Paryżu). Odkrywanie, analiza i przygotowanie nieznanymi dotąd rękopisów (np. siedemnastowieczny rękopis greckiego traktatu Galena *De Ossibus*, będący wariantem tekstu medyka z Pergamonu), opracowanie kolekcji starodruków, praca nad medycznym księgozbiorem klasztoru oo. Karmelitów w Krakowie zaowocowały oryginalnymi odkryciami, pozwoliły na szlifowanie warsztatu naukowego, a powstałe publikacje świadczą o naukowym zacięciu Habilitantki, ale także o bardzo cennej chęci popularyzowania nauki i kultury dawnej. Działania dr M. Koźluk budzą zasłużone uznanie, którego wyrazem są zaproszenia do współpracy, wykład na uroczystym otwarciu wystawy w Worth Library i list gratulacyjny od Ambasadora RP w Dublinie.

Druga część, dawna medycyna i sztuka emblematyczna, to 14 publikacji (4 artykuły autorskie, 2 artykuły we współautorstwie, 7 rozdziałów w monografii, 1 rozdział we współautorstwie) poświęconych obrazom, symbolom i alegoriom wszechobecnym w dawnych tekstach medycznych. Nie sposób więc pominąć sztukę emblematyczną, jej przenośne znaczenie w badaniach francuskiego piśmiennictwa medycznego w wiekach dawnych. Publikacje dr M. Koźluk sytuują się na pograniczu sztuki emblematycznej, literatury i medycyny. Wiedza

filologiczna Habilitantki, dogłębna znajomość kultury i literatury antycznej pozwoliły Jej na kompetentne przedstawienie zapożyczeń oraz cytatów z literatury greckiej i rzymskiej, na odnajdywanie i wszechstronne opisywanie powiązań między słowem a obrazem, przestudiowanie obecności niektórych postaci mitologicznych lub roślin w kompendiach symboli i zbiorach emblematów, na udowodnienie ważnej roli emblematów jako „intertekstualnej biblioteki”, czy wreszcie na stworzenie repozytorium symboli, bestiariusza oraz galerii emblematycznych postaci, których specyfika wywodzi się z antycznej i średniowiecznej myśli medycznej. W tej części znajdują się też publikacje poświęcone lekarzom-humanistom, ich dyskursowi oraz jego roli w przyswajaniu wiedzy medycznej, teksty traktujące o postaci kobiety w sztuce emblematycznej, o alegorii sekretu, a także o szczególnej roli posągów. Te zagadnienia wpisują się w szeroką perspektywę badań Habilitantki i świadczą o ich wszechstronności i interdyscyplinarnym charakterze.

Trzecia część, historia starożytnej medycyny i jej recepcja w szesnasto- i siedemnastowiecznej Francji, składa się z kolejnych 14 prac (5 artykułów i 9 rozdziałów w monografiach). Dr Magdalena Koźluk studiuje teksty poświęcone zdrowiu ludzkiemu i sposobom dbania o nie w dawnych epokach, przedstawia historię myśli medycznej i praktyk lekarskich oraz postaci lekarzy. Bardzo interesujące są wywody na temat kobiecego ciała, hierarchii zmysłów i ich zaburzeń, uwagi dotyczące dyskusji medycznych lekarzy i ich osadzenie w kontekście społecznym epoki (np. związku ze „sporem o kobietę”). Z równie dużym zainteresowaniem czyta się teksty Habilitantki traktujące o powiązaniach dietetyki z medycyną, w których ukazana zostaje rola pokarmów, roślin czy minerałów w procesie leczenia i dbania o zdrowie. Wysoko oceniam też prace dr M. Koźluk o melancholii i o miłości - chorobie duszy, szczególnie mi bliskie ze względu na moje własne zainteresowania badawcze dotyczące psychologii miłości i opisywania stanów ducha we francuskich powieściach okresu baroku i klasycyzmu. Habilitantka nie unika trudnych wyzwań, takich jak tłumaczenie tekstu *De melancholia* Rhazesa, które wymagało wyjątkowego kunsztu filologicznego w zgłębianiu łacińskich pism medycznych oraz umiejętności analizy rycin botanicznych. Dr M. Koźluk przedstawia i analizuje ówczesny stan wiedzy z wielu dziedzin, gdyż francuskie piśmiennictwo medyczne z interesującego Ją okresu osadzone jest w szeroko pojętej kulturze humanistycznej. Badaczka porusza się w niej z dużą swobodą, na którą pozwala Jej rozległa wiedza, erudycja i znakomity warsztat filologiczny.

Publikacje dr Magdaleny Koźluk charakteryzuje bardzo równy poziom naukowy, ale także swada i giętkość pióra. Publikowanie efektów swoich badań w trzech językach w renomowanych czasopismach i wydawnictwach naukowych pozwoliło Jej zdobyć uznanie

międzynarodowe. Dorobek Habilitantki jest oryginalny, warsztatowo perfekcyjny, ma charakter interdyscyplinarny i spełnia wszystkie ustawowe wymogi dotyczące wkładu w rozwój nauki.

Bardzo ważną częścią aktywności naukowej Habilitantki jest udział w konferencjach krajowych i międzynarodowych. W ocenianym okresie, po uzyskaniu stopnia doktora, dr M. Koźluk wygłosiła referaty na 28 konferencjach zagranicznych oraz uczestniczyła z wykładami i odczytami w 9 międzynarodowych sesjach i seminariach naukowych. Wzięła też udział w 19 konferencjach i sesjach naukowych krajowych, w tym w cyklicznych, corocznych Spotkaniach Specjalistów Dawnych Literatur Romańskich, na których zawsze prezentuje świetnie przygotowane wystąpienia, a ostatnich Spotkań była współorganizatorką. Od ponad 20 lat Spotkania należą do najcenniejszych inicjatyw środowiska polskich romanistów, a jako jedna z ich najstarszych uczestniczek bardzo doceniam udział w dyskusjach i wkład naukowy dr. Magdaleny Koźluk.

Na uznanie zasługuje również aktywność naukowo-badawcza prowadzona przez Habilitantkę w ośrodkach zagranicznych. Wymienić tu trzeba chociaż stypendia przyznawane w drodze konkursów (Trinity Long Room Hub, The Edward Worth Library, The Mursh's Library, Brill Fellowship w Scaliger Institute), współpracę z ośrodkami naukowymi w Tours (CESR, IEHCA), Besançon (Institut des Sciences et des Antiquités ISTA, Université de Franche-Comté Besançon), Bordeaux (Université Bordeaux 3, Maison des Sciences de l'Homme d'Aquitaine) czy Genewie (Institut d'Histoire de la Médecine et de la Santé, Université de Genève), prowadzenie seminariów w ramach pobytu jako Visiting Profesor na Uniwersytecie Franche-Comté, kwerendę w Tours i Paryżu w ramach grantu Miniatura 1 NCN, czy udział w międzynarodowych projektach badawczych (CESR Tours (Francja); Maison des Sciences de l'Homme d'Aquitaine (Bordeaux 3, Bordeaux 1), w tym w jednym grantie europejskim. Dr Magdalena Koźluk jest także członkiem zespołu naukowego na Sorbonie (laboratoire de l'UMR 8167 Orient et Méditerranée, Médecine grecque Sorbonne Université – Faculté de Lettres), działa w stowarzyszeniu Société Française d'Histoire de la Médecine w Paryżu, a w kraju w Interdyscyplinarnym Zespole Badawczym „Badania nad kulturą Dawną” założonym na Wydziale Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Dr Magdalena Koźluk jest Badaczką rozpoznawalną, o dużym autorytecie w środowisku naukowym, a Jej aktywność zasługuje na największe uznanie. Wyrazem tego uznania są dwie nagrody Rektora UŁ (II stopnia) oraz wyżej wymieniona nagroda Francuskiego Towarzystwa Naukowego w Paryżu i listy gratulacyjne.

Ocena aktywności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej

Dr M. Koźluk wyróżnia się również jako dydaktyk prowadzący wiele typów zajęć : ćwiczenia z praktycznej nauki języka starogreckiego, łacińskiego i francuskiego, wykłady, konwersatoria o szerokiej tematyce związanej z kulturą antyczną, jej recepcją w czasach nowożytnych oraz dawną kulturą Francji. Jest promotorem 10 prac licencjackich i 6 prac magisterskich, recenzentką kilkudziesięciu innych prac licencjackich i magisterskich, uczestniczyła w reformie programów nauczania na filologii klasycznej, koordynowała nauczanie wielu przedmiotów na filologii klasycznej i na romanistyce. Swoją działalność dydaktyczną rozszerza o wykłady dla studentów innych kierunków i o wykłady dla licealistów. Jest także pomysłodawczynią i koordynatorką studenckiego bloga o kulturze francuskiej oraz wraz ze studentami prowadzi fanpage'a Instytutu Romanistyki na Facebooku. Dr Magdalena Koźluk jest więc dydaktykiem twórczym, pomysłowym, otwartym na nowoczesność i któremu leży na sercu nie tylko szerzenie wiedzy, ale także aktywizowanie młodych ludzi.

Habilitantka z dużym zaangażowaniem uczestniczy w pracy organizacyjno-administracyjnej na rzecz społeczności akademickiej. Od roku 2016 pełni funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Romanistyki na Wydziale Filologicznym UŁ. Za tę działalność została wyróżniona przez Dziekana Wydziału Filologicznego, co najdobitniej świadczy o jakości pracy dr M. Koźluk. Jest też koordynatorem Instytutu Romanistyki ds. Jakości Kształcenia w kadencji 2020-2024 oraz członkiem Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia w tej samej kadencji. Habilitantka zorganizowała wiele konferencji i sesji naukowych, prowadzi współpracę z krajowymi i zagranicznymi towarzystwami naukowymi, jest członkiem komitetów redakcyjnych i rad naukowych czasopism. Wymienię tylko niektóre : od 2016 roku pełni funkcję sekretarza interdyscyplinarnego czasopisma naukowego *Folia Litteraria Romanica* (Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego), jest zastępcą Prezesa Koła Łódzkiego, a następnie Oddziału Łódzkiego, Polskiego Towarzystwa Filologicznego. Od 2016 roku jest również członkiem *Ceraneum*, Centrum Badań nad Historią i Kulturą Basenu Morza Śródziemnego i Europy Południowo-Wschodniej im. prof. Waldemara Cerana, należy do Akademickiego Towarzystwa Romanistów Polskich „Plejada”, wchodzi w skład Rady administracyjnej Société Française d'Histoire de la Médecine z siedzibą w Paryżu. Powyższe przykłady najlepiej obrazują poziom zaangażowania Habilitantki.

Ostatnim punktem jest działalność popularyzatorska dr Magdaleny Koźluk. Tak jak w wyżej wymienionych obszarach, Jej aktywność i kreatywność w rozpowszechnianiu wiedzy zasługują na wielkie uznanie. Wystawy, promocja w Alliance Française w Łodzi dwujęzycznego (polsko-

francuskiego) wydania krytycznego Adama Mickiewicza pt. *Prose artistique, contes, essais, fragments* (wydanie przygotowane przez Joannę Pietrzak-Thébault), koordynacja konkursów dla młodzieży szkolnej, współpraca z placówkami oświatowymi, np. z Niepubliczną Szkołą Baletową w Łodzi i pomoc w przygotowaniu spektakli z motywami antycznymi lub francuskimi, udział w Festiwalach Nauki i w dniach Frankofonii - to tylko część działalności dr Magdaleny Koźluk dla dobra ogółu i krzewienia kultury romańskiej w Polsce.

Podsumowanie

Działalność naukową, dydaktyczną, organizacyjną i popularyzatorską dr Magdaleny Koźluk oceniam bardzo wysoko. Przedłożony do oceny dorobek stanowi z całą pewnością istotny wkład w rozwój dyscypliny naukowej literaturoznawstwo.

Zarówno osiągnięcia główne jak i cały dorobek naukowy oraz pozostała aktywność kandydatki do stopnia doktora habilitowanego spełniają bez najmniejszej wątpliwości kryteria ustawowe i odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce.

